

Ca-Nostra

*** ANY SISÉ.—NÚM. 279 *** SETMANARI POPULAR *** INCA, 4 D'OCTUBRE 1913 ***

Els que no treballen o treballen inútilment.

IV I ÚLTIM

En la llei natural hi podem veure moltes cares sense que mai deixi de ser la mateixa llei. Unes vegades ens apareix com una llei moral que fonamenta els drets i els debers dels homes; altres vegades una llei com política que orienta la governació dels pobles; altres vegades com una llei econòmica que dona regles a la activitat humana, i sempre és la mateixa; la llei de la nostra naturalesa, la nostra naturelesa mateixa expressada en forma de llei.

Per això entre'ls diferents aspectes de la llei natural no hi pot haver antagonismes.

No condemna la llei natural els set pecats capitals?

Doncs no hi pot haver una llei econòmica que'ls fassi necessaris.

Tot treball, tota activitat que tingui per objecte la explotació dels set pecats capitals és una activitat un treball perjudicial al home.

Quantes i quantes indústries no tenen altra objecte que explotar l'orgull, l'enveja, la gula i la luxúria. Doncs tot tal fan tiren al carro del progrés i s'enrevés son un fré, son unes rémotres, son obstacles al progrés de la humanitat.

Tota aquesta activitat valdria més que s'estàs parada i quan no valdria més que prenguéss una orientació positiva!

Es aquest un gran mal del món que treballa.

El nostre modo d'esser, es vist que femana qui treballi la terra, i qui fassi vestits, i qui fassi pa, i qui fassi vi, i qui fassi vestits de seda, i qui fassi company, i qui fassi corre'ls carrils, i qui ensenyi, i qui eduqui, i qui estudiï, qui canti, i qui pinti....

Mes tot en una degada proporció per a que'n surtis un equilibri benefactor.

Mes venen els vicis tot ho desquilliben; i mentres tenim camps erms que ningú treballa, hi ha una taberna a cada cantonada, dos o tres cines a cada poble, cases de prostitució endoïna, botigues de bònics de tort i de través. Hont no pot viure'l mestre, hi viuen deu xerraines; i poble hi haurà que tendrà una iglesia indecenta i no'n tendrà prou amb quatre cassinos per a divertir-se, i mentres no's troba una mestressa que sabiga posar un lloca; se troben mil dones que saben fer tirallongues de ganxet i de puntes.

I els que tot això exploten fan com les formigues que munyen el pugó i ademés el cambien de lloc per a que's propagui, aixís els que viuen dels set pecats capitals els conrehuen, els engreixen i'ls propaguen.

I com per a un que treballi com Deu mana, hi ha deu que mengen, la situació del pobre treballador és cada dia mes negre; i succeix lo que ha de succeir que'ls pecats se paguen cars en aquesta vida i en l'altra.

Deu nos guart dels qui no treballen, més encara Deu mos guart dels qui treballen per a explotar i engreixar les nostres flaqueses.

J. R.

De «L'Apa'»

A CRISTO REY *

CHOR

*Signe alçat en mitx de l'illa
de'l gran Rei que ja no mor
¡Oh Greu Santa! reina i brilla
de Mallorca sobre el cor.*

* Lletra del Himne que s'ha de cantar per la pelegrinació que's prepara per dia 12 d'octubre an el Santuari de Santa Migalena, amb motiu de la bendició de la Creu del Puig de la Minyó.

I

Fita del sig'e,
desde l'altura,
la gent futura
veges pasar,
qu'hereua sempre
de nostra historia,
ton Rei de gloria
vuïga adorar.

II

Aquí axecada,
fins qu'el mon fini
marca el domini
del Rei etern....
Que mai l'esborri
d'aquesta terra
ni el mon en guerra
ni tot l'infern.

III

Guarda aqueis pobles
columna santa,
l'estoï espanta
d'errors i mals,
les ans de presa
qu'aquí ja n'eren
i al entorn giren
d'aquets penyals.

IV

Esten tos brases,
Cren adorada,
mostra encontrada
per beneir;
i axí la teua
bendició duga
tot hom que hi puga
viure i morir.

M. COSTA, PRE.

Un Monument i una voluntad de ferro.

Be diu un adagi mallorquí que *Qui no se cança alcança*. I bona prova d'aquesta veritat la tenim amb s'obra maravellosa i magna duita a port per un humil sacerdot de Petra. Treballador incansable ha lograt aixecar un monument a una glòria petrera que és el mateix temps també glòria mallorquina. Ell ha lograt veure coronats per la victòria els treballs d'una multitud d'anys. Imposant-se a si mateix ha lograt despertar no ja'ls petrers tant sols, sino fins a tots els mallorquins l'amor i entusiasme per un mallorquí il·lustre que'n regions llunyanes compte amb una multitud immensa d'aimants i seguidors com ho prova el fet de tenir aixecats en honor seu monuments qu'allà recorden i perpetuen la seua memòria.

Es necessari viure amb un ideal,— diu un gran sabi—és necessari que aquest sia noble i elevat. Sino tenim il·lusions, ni feim castells al aire, mai podem fer res en aqueix món que valga qualque cosa. No vos contenteu amb coses baixes, amb coses de més o manco. No: aixecau-vos demunt la generalitat i lluita per fer-vos més amunt que'ls altres. Si vos dedica a la consecució de qualque cosa gran, gran serà també i meritoria la vostra vida. I si consagrau a Deu les vostres forces, coneixements, salut, influència i enargies, per seguir un fi noble i gran, seran coronats de glòria i d'honor no tan sols an aquesta, sino fins i tot a l'altra vida.

Mossen Torrens sembla que ha seguit aquesta doctrina. Mossen Torrens ha enallit com devia i ha estesa per tot Mallorca, donant-lo a conèixer a tothom la vida del Venerable Fra Junípero Serra.

Ell ha lograt ferli un monument, tant més valios, quant petit es el poble que li ha aixecat.

¿Qui de noltros podrà passar per davant l'estàtua del Venerable, treballada en pedra de Santanyí, que, airosa com la palmera i altiva com cedre del Líban, s'aixeca magestosa i gallarda just el mitx de la plaça (que desde avui durà escrit el nom de Fra Junípero) sense veure el mateix temps una voluntad de ferro, sense percebre i sentir a dins noltros mateixos sentiments d'admiració i d'entusiasme per aquest humil sacerdot que mirant a Deu i treballant per Deu ha volgut estendre s'amor patri i amor familiar (anomenant aixís a l'amor que fa olor de Roqueta) vers un antepasat memorable, digne per tots conceptes d'afecte i estimació?

¡Això's diu voluntat! Be: que si no fos de ferro; si no hagués correspost a un ideal noble i elevat, no hauria arribat a terme.

Per això no porem menos, desde lo més íntim del nostre cor, de donar la més completa enhorabona a Mossen Torrens, que desde avui romendrà engastat (com pedra de gran valor) dins el nostre cor junt en la figura del venerable.

Glòria a Deu en les altures i pau an els homes de bona voluntat!

CONTE d'Amunt.

AL SERAFIN LLAGADO

Francisco, Vos no sois Dios;
mas tal librea traéis,
que Dios os parece á vos,
y vos á Dios pareceis

Estando Dios en la tierra
de vuestro traje vestido,
apaciguando una guerra
le rompieron el vestido;
y vos con él revestido
tan al justo lo traéis,
que Dios os parece á vos
y vos a Dios pareceis.

Rompieron la ropa á Dios
unos hombres inhumanos;
mas Francisco, Dios a vos
os la rompió con sus manos:
Dios á vos, no hombres humanos;
Francisco ¿qué más quereis?
que Dios os parece á vos,
y vos a Dios pareceis.

Como llevais del Señor
siempre la ropa i vestido,
más pareceis Redentor,
que esclavo, ni redimido:
sois á El tan parecido
con el sayo que traéis,
que Dios os parece á vos,
y vos á Dios pareceis.

Por esas cinco roturas
mostrais el brocado fino,
que tejíó con penas duras
Cristo en su cuerpo divino;
con que al mundo cecir vino,
pues que tal ropa traéis,
que Dios os parece á vos,
y vos á Dios pareceis.

Con que más claro mostrais
que andais muy enamorado;
pues la librea llevais
que es propia de vuestro Amado;
y estais en El transformado
tanto, que decir podeis,
que Dios os parece á vos,
y vos á Dios pareceis.

Al vivo, en fin, retratado,
Francisco, en vos está Dios,
y vos en El trasladado,
y en cada uno están los dos;
y con esto Dios á vos,
y vos a Dios contrahaceis,
que Dios os parece á vos,
y vos á Dios pareceis.

Por tan singular merced
por todos á Dios rogado,
á todos favoreced,
á todo el mundo ayudad,
que con gran facilidad,
Francisco, hacerlo podeis,
que Dios os parece á vos,
y vos á Dios pareceis.

Pues, Francisco no sois Dios,
tal sois que no negaréis
que Dios os parece á vos,
y vos á Dios pareceis.

Cultura centralista i cultura catalana

A un article publicat no ha molt demunt la important revista "Catalunya," plè d'observacions molt justes sobre el caràcter d'aquestes dues cultures, (laica i estrangerisada la de Madrid, cristiana i nacionalista la nostra), deia en Jaume Bofill apropòsit de l'acaparament de la primera per l'institució llibre d'Ensenyança:

Es clar que, com totes les coses, el prestigi d'aquesta formidable oligarquia, té una explicació molt natural—car, ni per explicar la existència de la masoneria cal recórrer a diabòliques i puarils suposicions.—Aquesta explicació és el caràcter i la orientació esquerrans de la cultura centralista. Es un fet trist, però innegable: els catòlics centralistes, la cultura, diem-ne cristiana, dels centralistes, té una mentalitat de Comitè. Els catòlics centralistes de Madrid no influeixen perquè no valen. El partit conservador es desinteressa del problema de l'ensenyança: posa a Instrucció Pública ministres «pisa papeles», i patums tant odiades de tothom com el senyor Rodríguez Sanpedro i li perduren flamàticament. En canvi la I. L. d'E., entre les seves moltes patums, entre els seus actes de despotisme, compta amb homes eminents, i persevera amb una certa orientació cultural que—si se li llevés l'agror sectaria—seria relativament acceptable.

I així com en política manen els forts, els hàbils, en matèria cultural manen, al cap de vall, els sabis. Per això la I. L. d'E., es té fins a cert punt ben guanyada l'hegemonia de Madrid.

El més iritant d'aquesta hegemonia, li ve de l'ure centralista. La I. L. d'E., no'n té prou de Madrid i vol manar a tot Espanya i judica de la periferia peninsular amb el monocle de la Villa i Cort. I en això s'equivoca. A Catalunya, a Barcelona, per exemple, la ciència, la cultura, en tots els seus ordres, no és sectaria, sino fonament cristiana. Perquè el catolicisme, perquè la religió, amb tot i ser «sobre naturals», i precisament perquè ho són, reposen «sobre la naturalesa», i degeneren—subjectivament considerats—en els medis agonejants, i prenen vigorós increment en les societats renaixents. Però la cultura cristiana del centralisme és un mite, per això el catolicisme, la pietat catalana, creixen meravellósament amb el redreçar-se de la nostra nacionalitat.

BELLA AFIRMACIÓ

En la carta del senyor Bisbe de Barcelona adherint-se a la festa de la Patria, hi ha no sols un ambient, sino una afirmació clara, precisa, concreta de catalanitat. Congratulem-nos en.

Primer s'hi retreu la «nostra parla» i senlliga el retret amb els homes que se'n serveixen per a enallir «les glòries de la patria catalana»; després s'hi recorda com el senyor Bisbe de Vich digué a Ripoll ço que la fé de Crist havia inspirat, dirigit, fet en «la nostra

víctima de cólera morbo, y el otro murió de la misma enfermedad á la mañana siguiente sin tener tiempo para encontrar un confesor. ¡Jóvenes, no os riáis de los santos!

BENDITA MEDALLA

Sabida es la devolució que los toreros suelen tener, en medio de la disípida vida á que les acostumbra su profesió; á la Virgen Santísima, bajo la devoció de Nuestra Señora de las angustias, de Granada, ó Nuestra Señora de la Esperanza, llamada vulgarmente la Macarena de Sevilla. Esta devoció no pocas veces se reduce á llevar consigo la medalla de la Virgen, que la mano piadosa de la madre ó de la esposa querida colgaron de su cuello. Sin embargo, esta práctica de piedad ha salvado la vida al famoso diestro *Gullito*. En una de las últimas corridas de toros de San Sebastián, en la que fué empitonado por el pecho y que, gracias á la medalla de la Virgen de la Esperanza, que llevaba, no recibió más que una fuerte contusión, que a'oló completamente la medalla.

Se deduce de la configuració de la medalla, que de no haberla llevado es seguro que hubiese sufrido una cornada grave, librándose, por lo tanto, milagrosamente de la posible desgracia. El pitón del toro dió en el centro de la medalla, y resbalando le produjo la lijera erosión que hemos mencionado.

Uno de los curiosos detalles es el que *Joselito* estando vistiéndose el traje de luces se había desprendido de la milagrosa medalla, la cual había dejado sobre una mesa, con objeto de mandarla poner algunas piedras que le faltaban, y á ruegos de su buena madre se la volvió á poner para ir á torear, quedándose la señora gabriela rezando á la milagrosa Virgen de la Esperanza, como tiene por constumbre todos los días que exponen la vida sus queridos hijos. La referida joya es un regalo que le hizo su madre á *Joselito* en el día de su Santo. Dicen que al volver el torero á su casa después de la lidia, alarmada su madre que hoyó que halgo había ocurrido á *Joselito*, le preguntó ansiosa: «¿Qué ha sido hijo mío? —Nada, madre; que ha la Virgen y á tí os debo la vida.»

FESTES DE LA CREU

La Creu del Puig de la Minyó ja està llesta i ja la descobrim d'Inca que esten sos braços per abraçar tot Mallorca.

Ara el tai de picapedrers trebaia a la cova de roques que se fa per posar-hi la Mare de Deu de Lourdes a s'entrada del Oratori a mà dreta quant entràm, devall el chor.

A continuació publicàm es programa que s'ha imprès del acte literari que es celebrarà demà vespre.

Velada literario-musical Constantinià que se celebrarà en el Círculo de Obreros Católicos el domingo 5 de Octubre de 1915.

En preparació de las fiestas religiosas que han de tener lugar los días 9, 10, 11 y 12 del corriente Octubre en nuestra Iglesia parroquial

y en el santuario de Sta. Magdalena para solemnizar la conmemoración del centenario de Constantino, los Directores de asociaciones establecidas en las iglesias de Inca han organizado una velada literaria que se verificará con arreglo al programa siguiente día 5 á las ocho de la noche.

PRIMERA PARTE

I HIMNE A LA CREU.

1.º *Constantí*, por D. Francisco Brunet.

2.º *El Centenario de Constantino*, por D. Juan Estrany.

3.º *Les festes de Constantí en el mon catolic*, per D. Miquel Durán.

II HIMNE A CRISTO REI.

4.º Discurso por el Rdo. D. Francisco Torrens, Pbro. iniciador del monumento al misionero B. Junípero Serra recientemente inaugurado en Petra.

SEGUNDA PARTE

III ESPERANZA de Rosini.

1.º *El Triumf de la Creu*, por D. Andrés Caimari.

2.º Poesia por D. Jaime Estrany.

3.º *Qu'han de fer els inquers*, por D. José Oliver.

VI HIMNO NACIONAL AL SAGRADO C. DE J.

4.º Discurso, por el Rdo. P. Fr. Pedro J. Cerdá.

5.º Conclusión, por el Rdo. D. Miguel Llinás, Pbro. y Regente.

V HIMNE A LA CREU.

ADVERTENCIAS

1.ª La velada será exclusivamente para hombres, y principalmente para los que pertenezcan á las asociaciones organizadoras si bien se desea así mismo la presencia de los demás.

2.ª Esta invitación debe presentarse para entrar en el local de la velada.

NOSTROS AMICS DIFUNTS

Ahir morí l'Amon Miquel Aguiló, senyor de l'important tenda de robes de la plaça major *Can Cameta* a l'edat de 63 anys, després d'haver rebuts els Sagraments i la Bendició apostòlica.

Feia una temporada qu'estava xerec, però no se creia que sa malaltia tengués tals conseqüències ni que atropellàs tant la seua mort.

L'Amon Miquel era un bon cristià, homo de bé a carta cabal, virtuós, devot i resignat amb los contra temps de la vida. Son caràcter era la bondat, tal vegada massa bò i massa confiat de tothom per esser comerciant. Era allò de *qui mal no fa mal no pensa*. Tot els temps de la seua vida i tots els dies es anat a missa primera i a combrègà després amb un posat i modestia que edificava; i enseguida a la botiga, a trebaia darrera el taurell, compost, sufrít, amb la parroquia de la casa, revoltosa o raonable, que sempre cercava el seu tracte.

Era tengut en gran consideració social i va pertènexer a la Corporació municipal, no recordàm en quina època.

erra»; més endavant, per una vegada, per dues i per tres, el concepte és repetit. Ara's parla de ço que ha estat, és i ha d'es ser «la nostra Patria catalana»; ara de còm el Monestri de Montserrat és «reliquiari de totes les nostres glories»; ara de còm «aquesta cosa tan amable que se'n diu la nostra Patria», comença, s'en gradeix, s'afirma en l'història expressa la seva fesomia inconfandible, canta la somnia, treballa i espera. I finalment el Prelat invoca a la Verge, pregant-li que al rebre les oracions de tots els catalans reunits als seus peus beneixi de nou la diócesi barcelonina i assegurui la perpetuitat de la fé cristiana, el veritable progrés, la piu duradora, el positiu benestar, «en la nostra terra catalana».

Es ben gran tanmateix, aquest parlar del nostre senyor Bisbe; és ben grat veure afirmada per qui tan alta dignitat ocupa i tan sagrat ministeri exerceix, l'unitat, a voltes oblidada, però sempre vivent malgrat tot, de Catalunya. No s'hi val a posar fronteres a l'ebre: més avall de les seves goles, com més enllà de nostre mar, com més amunt dels Pirineus, la nacionalitat és ben definida. Valencia i Mallorca, el Rosselló i l'actual Catalunya, tenen una mateixa llengua, el llevat d'una mateixa cultura, unes mateixes tradicions, una història ènica. El Mallorquí Ramón Lull; el valencià Ausias March, l'empordanès Jordi de Sant Jordi, i tots els que han il·lustrat la llengua catalana amb les llums d'altas inspiracions, catalans foren i catalans se digueren, com s'ho acaba de dir, responent a una hermosa realitat, l'Ilm. senyor Bisbe de la diócesi de Barcelona, cap i casal de Catalunya.

És que, en substancia, la nacionalitat subsisteix; i aixís que una mentalitat elevada se concentra i para atenció, la sent bategar amb la força de lo que viu. Dintre tot valencià, tot mallorquí, tot home llenguatge català, hi ha, vetllant o dormint, l'esperit de la raça. Gratèu l'escocça i surt indefectiblement. Per això el nostre senyor Bisbe s'ha pogut dir català de la bella manera i amb igual raó que se'n digueren tantes i tantes glories catalanes, filles com ell, de terres de Valencia.

B. M. ESCRIVÁ.

De «La Veu de Catalunya»

Teadures d'or

IRREVERENCIA CASTIGADA

Un día de San Pedro, salió de la iglesia Santa Mónica, en Valencia, una devota rogativa en honor de la venerada imagen del Santo Cristo de la Fe. Al pasar por la calle de Sagunto, dos operarios no quisieron descubrirse ante la milagrosa efigie. Amonestados por algunos fieles y hasta por un sacerdote, para que no fueran escándalo de la devota multitud, contestó uno, que no se descubriría ante un pedazo de madera; y el otro con irónica impiedad, dijo, que aquella imagen no tenía poder para hacer que le atacase el cólera. No se había concluido la procesión cuando ya este desdichado había muerto

Tot el seu desitj i curolla era poder veure cantar missa a son fill Josep, i Deu nostre Senyor en la seua Providencia adorable, no ha volgut donar-li aqueixa alegria a la terra. Ha mort just quan son fill havia acabada la carrera i rebut el diaconat.

Anit passada s'endugueren son cadàver al Cementeri amb creu alçada i a l'hora que escrivim se celebren en la Parroquia santos funerals en sufragi de la seua ànima.

Acompayam amb lo seu desconsol a la Sr.ª Viuda Madò Beatrius, i a son fill Diaca D. Josep, i a sos fills Miquel, Caietà, Francesc, Margalida, Aina, i Beatrius, a sos fills polítics i demés familia.

Deu haja trobat en gracia seua l'ànima del difunt, com piedosament se pot creure, i que'ls sufragis li son meritoris si ja no es an el cel, en compliment d'una promesa Divina, feta a Sant Francesc, de poder treure del Purgatori les ànimes de sos Terciaris el dia de la seua festa qu'avui celebra la Iglesia.

Ajuntament

Dia 27 de setembre, dissapte passat, l'Ajuntament celebrà sessió extraordinari que no tengué altra objecte que fer sa presentació al Consistori el nou Batle de R. O. don Domingo Alzina i Jaume.

Dit senyor, digué, que sentia molt ocupar la presidencia del Municipi per motiu tant trist com es la mort del difunt Batle D. Antoni Ramis, i que procuraria que la seua gestió fos beneficiosa an el poble; i no havent-se de tractar d'altres questions s'axecà la sessió.

Dia 3 de octubre també tengué sessió l'Ajuntament.

L'legida l'acte sessió anterior va esser aprovada.

Se donà compte que l'Ilm Sr. Bisbe de Mallorca i el Capità General de Catalunya Sr. Weiler havien enviat el pesabé al Ajuntament per la mort del Batle D. Antoni Ramis.

S'acordà per unanimitat que l'Ajuntament s'adherís an el Mití que contra la blasfemia va a celebrar la ciutat de Soller.

Se presentà per escrit una preposició firmada pels Srs. Llabrés, Fluxà, Aguiló i Pujol, demanant que'n les vinents eleccions s'augmenti amb un retgidor més el Consistori municipal en vista

que ja passen de 8000 els habitants d'Inca. Així s'acordà.

Segons l'orde establert tenien que elegir-se 8 retgadors; mes ara s'en faràn dos més: un que n'han aumentat i s'altra per omplir la vacant que dexà amb la seua mort el Sr. Ramis; demanera que seràn 10 que s'en elegiràn amb la següent forma: 4 pel primer distrit, 3 pel segon i 3 pel tercer.

No havent-hi a'ltres asuntos s'axecà la sessió.

BOLLETI COMERCIAL

Preus que retgirem a nostro mercat.

		Pesseles	
Bessó	a	144'00	el quintà.
Blat	a	18'50	la cortera.
Xexa	a	19'00	id.
Sivada	a	9'00	id.
id. forastera	a	9'50	id.
Ordi	a	10'00	id.
id. foraster	a	9'00	id.
Faves pera cuinar	a	24'00	id.
id. p'ra bestia	a	18'00	id.
B'at de les Ladies	a	14'50	id.
Fa'ols	a	00'00	id.
Monj'etes de confit	a	34'00	id.
id. Blanques	a	34'00	id.
Siurons	a	25'00	id.
Figues seques de 18	a	20'00	el quintà.
Girroves	a	07'00	

Almacenes Montaner

SINDICATO 2 a 10 Y MILAGRO 1 a 11

= PALMA =

Pañería, Sastrería, Novedades para Señora y Caballero, Camisería, Lencería, Mantelería Confección de blanco Géneros de punto, Estatuaria Religiosa, Plata Meneses, Medallas, Rosarios, Objetos para Regalos, Efectos Militares, Uniformes, Gorras, Espadería, Corbatería, Tapices, Alfombras y Cortinajes

LOS MÁS IMPORTANTES DE LAS BALEARES
GRANDES

ALMACENES **SAN JOSÉ**

DE

IGNACIO FIGUEROLA

CENTRAL: Brondo, 7, 9 y 11 - Esquina Borne. 118 - PALMA
SUCURSALES: JAIME II, 59 y 61 esquina VICENTE MUT -
BINISALEM calle TRUCH - LA PUEBLA calle MAYOR, 58 -
NCA, PLAZA IGLESIA, PALMER.

SASTRERIA, CAMISERIA, CONFICCIONES

Equipos para novios - Corbatería - Bisutería - Mercería - Sedería -
Lanería - Alfombras - Lencería - Géneros de punto - Cortinajes.

OBJETOS PARA REGALOS = = PRECIO FIJO

DISPONIBLE

DISPONIBLE